

SLOVENSKI NAROD.

staja vsak dan srečer, kmalu edelje in praznike, ter velja po početi prejemati se avstro-ugarski poštništvo za leta 8 K, za pol leta 18 K, za četr leta 6 K 50 h, za eden mesec 8 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leta 9 K, za pol leta 18 K, za četr leta 6 K, za eden mesec 8 K. Edor bodo tam ponaj, ostaja pa celo leta 22 K, za pol leta 11 K; za četr leta 6 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko sed, kolikor tukaj poštnina. — Na naročbo brez izstobne vpoliljave i uvedline so ne ozira. — Za poslanca pošuje se od pomerostopas peti-vrste po 12 h, če se osmanilo enkrat tiskar, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiskar. — Dopisi naj se izvleč frankovati. — Dokopisi se ne vratajo — Upravnost in upravnost je na Kongresnem trgu St. 12. — Upravništvo naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, opanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v admistrativno in poslovno dvorec St. 2, vhod v upravništvo pa s Kongresnega trga St. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Postavitev stevilke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Klerikalci in učiteljstvo.

Ni še dolgo, kar je Šusteršič razglasil, da klerikalci rajše razbijejo ves deželnih zbor, nego da bi dovolili, da se zvišajo učiteljem plače. V nedeljo je v Cerknici to z drugimi besedami ponovil rekoč, da klerikalni poslanci ne bodo dovolili, da bi se zvišale deželne doklade v ta namen, da bi se zboljšale učiteljske plače. Njegove besede so dovolj jasne, da učitelji od klerikalcev nimajo nikdar pričakovati, da bi jim pomagali zboljšati njihovo obupno materijalno stanje. Klerikalci nimajo srca za učiteljstvo, dasi sami priznavajo, da je isto v obupnem položaju, vendar je hladnokrvno in brezrčno puste v najskrajnejši bedi. Navzlic temu pa so toli nesramni in predznani, da si še upajo zatrjevati, da niso sovražniki učiteljstva, marveč njegovi prijatelji, celo boljši kakor naprednjaki. Ti hinavci, čemu ne pokažejo dejansko tega prijateljstva?! Po sedaj veljavnih zakonih mora dežela iz svojih sredstev plačevati učitelje; ako se torej hoče učiteljem poboljšati njih gmotni položaj, mora v to prispevati samo dežela in država se v to absolutno ne more siliti, dokler se ne spremeni oni zakon, ki je naložil šolstvo na rame dežel. To vedo dobro klerikalci. In ker nečemo, da bi se učiteljstvu, temu nosilcu omike in prosvete med ljudsko maso, zboljšal bedni njegov položaj, zato kriče, da naj država poviša učiteljem plače. Kakšni prijatelji učiteljskega stanu so torej ti ljudje, kimi odrekajo vsako deželno pomoč, dasi vedo dobro, da bi učiteljstvo pomrlo od gladu, ako bi čakalo na zboljšanje plač iz državnih sredstev?! Klerikalci govore učiteljem: »bodite zadovoljni, mi vam sicer sedaj ne boderemo zboljšali vašega položaja, toda v negotovi bodočnosti bo to go-

to storila država,« to se nam zdi, kakor, ako duhovnik pozivlja svoje nerazsodne ovdice, naj se Bogu vdano odpovedo vsem življenskim udobnostim, ker bodo zato po smrti bogato odškodovani. Ako bi učiteljstvo verjelo takšnim negotovim in vrhu tega še neodkritosrčnim obljudbam, potem bi pač pokazalo, da nima niti mrvice razsodnosti in zdravega prevdara.

Klerikalno stališče nasproti šoli in učiteljstvu je vendar znano. Klerikalci so načelniki strupeni sovražniki šole in učiteljev in se še temu načelu niso nikdar izneverili. Zato bi bila naravnost glupost, ako bi se od njih pričakovalo, da bodo najmanjšo stvarico storili v prilog učiteljstvu. Od ljudi, ki govore, kakor Šusteršič v Cerknici, »da je v istini žalostno, gledati v vasi raztrgane bajte, v sredi pa šolsko palačo, se pač učitelji ne morejo ničesar dobrega nadejati! Tako frivolno, s tako očitnim namenom izzvati v kmetskih svojih poslušalcih, ki itak niso učiteljstvu naklonjeni, najnižje instinkte in jih nahujskati proti šoli, še menda ni govoril nobeden Slovenec.

Ako je šola lepa, ako odgovarja vsem zdravstvenim in naučnim zahtevam, je vendar popolnoma v redu, saj so vendar šole ognjišče vse narodne omike in prosvete, v njih se vzgojujejo cele generacije in se usposobljajo, da se morejo uspešno postaviti v življensko borbo in tekmovati z drugimi narodi. Tudi mi smo nasproti vsaki potratnosti pri šolskih zgradbah, naglašati pa moramo, da pri naših šolah niti sledu ni o kaki potratnosti.

Da so torej šole potrebi in zahtevam primerno zidane, ni žalostno, žalostno pa je, da stoje po deželi sredi raztrganih bajt drugač palače, ki jih je zgradil kmet s svojimi žulji ne zase, kakor šolska poslopja, ki so namenjena vzgoji njegove dece, ampak za one pijavke, ki po njih gnijo-

v blagostanju, ki kmetu pijó kri in žró narodovo premoženje.

Da bi svoje načelno nasprotje proti zvišanju učiteljskih plač začrili, zatrjujejo klerikalci, da so učitelji sami krivi, da se ne uredi ta pereča zadeva, ker je glasilo učiteljstva žalilo klerikalno poslanec, zlasti pa poslanca Jakliča. Zato zahtevajo zadoščenja in izjavljajo, da bodo samo pod tem pogojem pripustili razpravo o učiteljskih plačah. Kako neumna in prozorna pretveza je to!

Vrhu tega je Šusteršič v Cerknici še izrekel, da, dokler se ne izvršiklerikalcem ugodnavašilna reforma, se tudi ne bode razpravljalov deželnem zboru o učiteljskih postulatih. Iz tega je pač dovolj razvidno, koliko je Šusteršič in njegovi stranki ležeče na šoli in učiteljstvu. Kaj briga te poštenjake, ako učiteljstvo vsled slabih gmotnih razmer beži iz dežele, da stope šole prazne in da šolstvo propada na vseh koncih in krajih!

Sicer so pa te Šusteršičeve besede le prazno govorjenje, ki ne pomenja ničesar, pač pa kaže, da se klerikalci beje, da bi učiteljstvo ne poseglo v političen boj, in bi ga zaradi tega radi pravčasno ostršili.

Upamo pa, da se jim to ne bode posrečilo! Učitelji so že tako pametni, da vedo, česa jim je od klerikalcev pričakovati, in da ne bodo šli na nastavljene limanice. Svarilen vzgled imajo v tem oziru v nižjeavstrijskem deželnem zboru. Tam so baš učitelji pomagali klerikalcem, da so dobili deželni zbor v svoje roke. V zahvalo zato so se pa leti takoj lotili šolskega zakona in bičajo sedaju učitelje s škorpijoni.

Že pred tedni so klerikalci sklenili, da bodo na vsak način nadaljevali svojo obstrukcijo in s tem izsilili razprt deželnega zборa in nove volitve.

Od teh volitev, na katere pa

bodo klerikalci še čakali par let, je odvisno, da li se bodo učiteljske plače zboljšale, ali ne. Ako klerikalci pri volitvah pogore, opuste obstrukcijo in redno delovanje deželnega zboru je zagotovljeno in zagotovljena je tudi razprava o učiteljskih zahtevah.

Torej prihodnje volitve bodo tudi odločilne, ali se bo zboljšalo gmotno stanje učiteljstva, ali ne.

Deželni zbori.

Seje dne 11. novembra.

Štajerski deželni zbor. V ponočni seji 10. t. m. je poročal grof Štúrgkh glede pospeševanja sadje in vinoreje ter predlagal, naj se ustanovi še ena deželna trtnica v obsegu 8 ha, iz katere naj se prodajajo trsne sadike po znižani ceni. Posl. dr. Jurtela je predlagal pravne razdelitev trt. Lani so bile vse trte že razdane preden so vinorejci na Spod. Štajerskem sploh zvedeli, da se trte dobivajo. Poslanca Hagenhofer in baron Rokitansky sta predlagala spremenitev lovskega zakona. Vnele se je daljša debata. Govorili so: Franck, Brandl, grof Kottulinsky, Hagenhofer, baron Rokitansky, Grösswanger in dr. Hrašovec. Vsi so povarjali, koliko škodo provroča divjačina kmetijstvu. Dr. Hrašovec je posebno dokazoval, kako škodo delajo zajci in fazani na Spod. Štajerskem. Sklenilo se je, da se v prihodnjem zasedanju predloži spremenjeni lovski zakon. Posl. dr. Hrašovec je nadalje govoril o potrebi kanalizacije v Friedbergu in Brežicah. Za prizidave v kopališču Rogaška Slatina se je dovolilo 500.000 K kreditna. Posl. Hagenhofer je interpliral raredi nedavnih demonstracij na graški univerzi zoper katoliške dijaške zveze.

V seji dne 11. novembra

se je naročilo deželnemu odboru, da posreduje pri južni železnici za ugodnejšo zvezo vlakov na progi Zidan most-Zagreb v smislu Žičkarjeve interpelacije. O predlogu poslanca Vošnjaka glede slovenske kmetijske šole za politična okraja Slov. Gradec in Celje se je sklenilo »nadalje poizvedovati ter poročati o tem v prihodnjem zasedanju. Potem sta se sprejela proračuna za l. 1903 in 1904. Za deželno upravo za leto 1903 je izkazana potrebščina 661.855 K, pokritje pa 66.910 K; za leto 1904 potrebščina 664.663 K in pokritje 68.110 K. Posl. Rokitansky je predlagal, naj se izvengraškim deželnim poslancem dovoli 12 K diete. Tudi ostale točke proračuna so se po daljši debati sprejele,

V popoldanski in večerni seji se je debata nadaljevala. Pri štipendijah v ptujskem »Studentenheimu« je izjavil posl. dr. Jurtela, da Slovenci ne bodo za to točko glasovali. Zahvaljeval je, naj se štipendije razdelijo med dijake obeh narodnosti. Za ptujsko gimnazijo je izkazane potrebščine 61.052 K, pokritja 14.800 K, primanjkljaja 46.252 K. Posl. dr. Jurtela je zahteval, naj se v letnem poročilu te gimnazije navede pri vsakem učencu tudi rojstni kraj. Posl. dr. Hrašovec je grajal, da se v letnem poročilu priporoča »Studentenheim«. — Za sadje in vinorejsko šolo se izkazuje potrebščina 71.618 K, pokritja 28.128 K, tedaj primanjkljaja 43.490 K. Posl. Roškar je zahteval, da se mora dati slovenskim kmečkim sinovom slovenski pouk. Deželni odbornik grof Attems je rekel, da je za Slovence »dobro« skrbljeno. Ako tudi izgube eno leto, pa se zato nauči — nemški Kopališče Slatina izkazuje preostanka 95.098 K. Posl. dr. Jurtela je izrazil željo, naj bi se dajalo delo domaćim obrtnikom. Seja se je ponovila nadaljevala.

Tiroški deželni zbor je sprejel brambno predlogo in pro-

LISTEK.

Opatov praporščak.

Zgodovinska povest. — Spisal F. R.

XLVI.

Odkar je Rovan živel zopet na smreškem gradu, ni skoro z nikom občeval. V samostan sploh ni maral hoditi, ker je sklenil, da pretrga vse vezi, ki so ga vezale na njegove prebivalce. Tudi z Matijo je prišel le redkokdaj v dotiko. Kakor kak samotar je živel na gradiču in opravljal namesto bolnega očeta oskrbnika posla, v prostih urah pa se je šetal po gozdov.

Ko se je Margaretta pripeljala na Smreko, je bil Rovan slučajno doma. Sam je sedel v pisarnici svojega očeta in pisal, ali njegove misli so blodile po drugih krajih in kakor po navadi vedno in vedno uhajale na St. Lambert.

V sobo je prihitela grajska dekla.

— Gospod Andrej, je zaklical, neka gospa se je pripeljala in vprašala za Vas.

Rovan se je ustrašil. Mislil je, da je prišla vojvodinja Virida, o kateri je vedel, da pogostoma izprašuje

po njem. In z vojvodino se ni hotel sestati, ker žaliti je ni hotel, njenih ljubavnih ponudb pa ni maral več prenašati. A še predno se je odločil, kaj da stori, je zašumela na hodniku ženska obleka in v sobo je stopila Margaretta.

Govorila Margaretta. V naglici je povedala Rovanu, kar ji je bil sporočil Matija o odstavljenem opatu Albertusu in ga potem prosila naj ji svetuje, kaj bi bilo storiti, da obvaruje brata preteče nesrečo.

Rovan si kar ni mogel misliti, da bi bila to resnica.

— Tolika hudobija je skoro neverjetna, je dejal Margareti. Sicer sem tudi jaz že prišel do spoznanja, da opat Peter ni tako dobra duša, kakor smo sodili, nego da zna biti prav trd, dasi je sam kmetski sin, vendar nima srca za kmeta. Ker kmetje niso jokali in obupavali, ko ga je bil Albertus pregnal, zato jih sedaj kaznuje. Samostanske kašče se pole ne premičejo se množi, izsesani kmetje pa umirajo v revščini.

In potem to grdo izrabljajo kmete nevednosti. Dajte za maše — da vas ne bo hudič vzel; dajte za maše, da rešite vboge duše iz vic! Ali vendar si ne morem prav misliti, da bi bil opat Peter na tako satansko hudoben način poskusil uničiti premaganega nasprotnika.

— Matija je to izvedel od menihov samih, je opomnila Margaretta.

— Potrpite nekaj dni, je dejal sedaj Rovan. Jaz se bom za stvar zanimal in v nekaj dnevih vam spo-

ročim, če je resnica in vam povem, kaj da je po mojih mislih storiti.

— Kako ste dobri in velikodusni, gospod Rovan, je s hvaležnim pogledom rekla Margaretta.

— Ko bi bil le Matija tu! Saj pride sicer vsako novice naznanit. Kar gorko jo prinese na Smreko. Sedaj pa se skriva. To je vendar čudno.

— V Zatičino je jezdil! Videla sem ga iz voza.

— V tem je vstopila grajska dekla in prinesla velik vrč v sobo. Ko je Rovan zagledal vrč, se mu je zjasnil obraz.

— Matija prihaja, je veselo vzkliknil in obrnivši se je k deklije reklo: Ali ne?

— Da! Konja je v hlev spravil, je rekla dekla.

— Kadar pride Matija, mu že naprej pripravijo pijače, je pojasnil Rovan. Posli se kar trgajo, kdo da mu prvi postreže.

Zaduli so se težki koraki. Dekla, ki je bila odšla iz sobe, je na hodniku zavilila, slišal se je rohnenju podoben smeh in na to je vstopil Matija.

— No, je rekel in se ustavil pri vratih, ali sta se že zmenila? Nalač

sem napravil velik ovinek, da bi bila dlje časa nemotena.

— Le bliže, gospod praporščak, je rekla Margaretta in se Matiji ljubezivo nasmejala ter mu ponudila roko.

— Praporščak ... hm ... je zanimalen menil Matija — dolgo ne bom več. Meni to več ne veseli. Čim pogledam meniško kuto, pa me obide jeza. Kar k opatu pojdem in mu vržem tisto njegovo bandero pod noge. Raje pojdem k vama za pestunjo. Saj vuela se bodela taku!

— Ne čenčaj tako neumno, se je jezikil Rovan. Margaretta pa je zaručela do las in prišla v največjo zadrego.

— Kaj se jeziš, se je posmehoval Matija. Mar misliš, da ne vem, kako si zaljubljen v gospodijočo Margaretto? In gospodijoča Margaretta —

— Je nevesta barona Galla, je s trdim glasom pripomnil Rovan.

— A kaj, tega ženina se bomo kmalu odkrili, je odgovoril Matija. Če ne odstopi — pasja dlaka, jaz ga tako premikastim, da ne bo nikoli več na ženitev mislit.

— Gospod praporščak, je prosila Margaretta, nikar ne govorite tako.

In Matija je postal takoj pohaben in je sedel k svojemu vrču.

račun ter je dovolil najeti 10 milijonov krov za zgradbo dveh norišnic. Na to se je deželni zbor zaključil.

Politični papež.

Ko je postal patriarch Sarto, videni poglavarski katoliške cerkve kot papež Pij X., pisalo in prorokovalo se je, da bo novi papež še verski, ne pa politični papež. Vesoljni klerikalizem se je že tresel strahu, ako se to uresniči. In ta strah je naraščal, ker je novi papež tako dolgo molčal o svojem programu. No sedaj pri otvoritvi konzistorija je bil papež primoran pokazati svojo barvo. Program novega papeža je tak, da ultramontansko časopisje pleše kakan, da je papež vendar že enkrat javno govoril o posvetnih pravicah »svete« stolice. Svobodomiselni katolici se temu ne čudijo, ker kaj drugačega od papeža pričakovali niso, kakor ozkorsčne ultramontanske nazore. Papežev pač ima začrtane otrpnele meje, in tudi Pij X. se je moral istim ukloniti.

Kdo pozna vatikanske razmere, mora celo priznati, da je papež Pij X. povedal le najpotrebnejše, da je bil takoreč primoran izreči takozvano pravno zavarovanje. Ako bi niti tega ne bil povedal, preljomil bi prsego, ki jo je dal kot kardinal v papeževe roke. Italijanski katoliki si najbolj žele, da bi se Vatikan sprijažnil s kraljevo dinastijo. In ravno sedanji papež je v začetku kazal dobro voljo, da storiti korak. Brezvomno bi se to tudi res zgodilo, da ni Jezuitov in njih vsemogočih spletarji. Papežev govor je bil enak članku jezuitskega glasila, češ, da »se ne more pričakovati od papeža verolomstva; njegove osebe ni mogoče deliti v političnega in verskega papeža ter v verskih zadevah hoditi s papežem, v političnih pa s kraljem. Ako tirja papež politične pravice, zgodi se to vsled njevega svetega poklica v blagorodno cerkev. To si naj zapomnijo italijanski katolici, in kmalu bodo spoznali, da so na krivi poti, da svojih dolžnosti do domovine ni mogoče drugače izpolnovati, kakor s tesno spojivijo s sveto stolico in papežem. — Vedno ista vatikanska domišljija o svoji omnipotenci, ki progleša tudi dinastično zvestobo in ljubav do domovine za greh.

Politične vesti.

Ogrski državni zbor se vedno debata o vladnem programu. Danes baje predloži vlada rekrutni zakon ter zahteva, da se prekine dosedanja debata ter se začne razpravljanje rekrutnega zakona.

— Čudno, čudno! je reklo Margaret, ko se je bil pokrepčal. Včasih vas nisem nič maral — zdaj me pa kar ovijete okrog prsta in še govoriti ne smem več. Čudno, čudno!

Rovan je temu pogovoru naredil konec in začel izpraševati Matijo o opatu in o Albertusu in se že njim posvetoval, kako bi se dala izvedeti vsa resnica.

Margareta je molče sedela pri njima. Lica so ji žarelja, v očeh pa se je pojavil sijaj, ki je v Rovanovem srcu obudil čutila sreča in upanja.

Ko se je naposled Margaretu odpeljala in sta ostala prijatelja sama, je dejal Rovan:

— Albertusa morava rešiti. Ali mi boš pomagal, Matija?

— Lej ga, kako vprašuješ. Seveda ti bom pomagal! Ali sem te že kdaj pustil na cedilu?

In čez nekaj trenotkov je skrivnostno reklo:

— Več Rovan, jaz sem mislil storiti oblubo, da pojdem na božjo pot na Sv. Goro, če vse dobro izteče. A sem se premislil. Kaj je na tem, če grem enkrat na božjo pot? Nič! In zato sem storil oblubo, da bom vsak dan do svoje smrti na čast Matere božje spil bokal vina. Tako bom vsak dan nanjo mislil, meni bo pa tudi pomagano.

Ako bi temu opozicija nasprotovala, ima Tisza že pooblastil, da razpusti državni zbor.

— Trgovinske pogodbe. Ker ni upati, da bi ogrski kakor avstrijski parlament kmalu začela redno poslovati, dobil je baje minister Goluchowski naročilo, da sklene trgovinske pogodbe s sosednjimi deželami na lastno odgovornost, da ne pride do carinske vojske.

— Razmerje med Avstro-Ogrsko in Italijo. Iz zanesljivih virov iz Rima se poroča, da je hotel nadvojvoda Fran Ferdinand obiskati italijanskega kralja, da pa se je temu uprl Vatikan.

— Celibatorji iz srednjih šol! Francoski ministrski svet bo te dni razpravljal o predlogu sektorja Gerarda, naj se zabrani poučevati v srednjih šolah osebam, ki so obljubile celibat.

— Ministrska kriza na Bolgarskem? Poroča se, da je nastal med ministrskim predsednikom Petrovom in justičnim ministrom Genadijevem tako hud razpor, da namerava Petrov odstopiti ter se ves kabinet preosnuje.

— Dogodek na Balkanu. Nemškim listom se poroča iz Cagliarija, da sta angleški in italijanski poslanik obvestila avstro-ogrškega poslanika barona Calice, da imata analog, akot Turčija ne ugodi reformnim zahtevam do 15. t. m., nastopiti na lastno roko.

— Protikatoliški izgred na Španskem. Ko se je v Santanderu proglašila nagla sodba, je ljudstvo naskočilo samostane. Prijezuitih so začeli vratiti. V katoliški čitalnici so vse razbili in pometali na ulico. Prišlo je tudi do boja z orožniki, v katerem je bilo deset oseb ubitih, med njimi tudi dve ženi in dva otroka.

— Vstaja v San Domingu. Pred mesto San Pedro je priplula dominikanska vojna ladja ter začela bombardirati mesto.

Dopisi.

Z deželi. [Iz kroga trgovinskih nastavljenec.] Z veseljem so pozdravili ureditev nedeljskega počitka trgovski uslužbeni v Ljubljani. Gotovo jim tega prepotrebna počitka ne zavida nihče, pač pa ga jim privošči iz srca vsakdo! Vsak človek je po šestdnevem napornem delu potreben nekoliko počitka. To mora uvideti vsak pameten človek. Torej v Ljubljani so ga po daljšem prizadevanju dobili. Poglejmo pa sedaj, kaj je z nedeljskim počitkom na deželi. Na deželi je trgovski pomočnik slabši od vsacega najbolj priprostenega delavca. Delavec pričene svojo delo ob 6. uri zjutraj. Ob 7. uri ima pol ure odmora za zajuterk. O polnem zopet 1 uro presledka. Ob 6. uri zvečer zaključi delo. Torej navaden delavec dela le $10\frac{1}{2}$ ure na dan. Po glejmo pa sedaj trgovskega pomočnika. Trgovine se odpro na deželi ob 6. uri zjutraj, poleti celo ob 5. uri, zapro pa se navadno ob 10. uri zvečer. Zajuterkovati pomočnik velikokrat še časa nima radi mnogega posla, gotovo ne rabi pa to do 5 minut. Za obed nam je istotako odmerjeno le pičlo časa, največ 15 minut. Večina pomočnikov mora kar stoji v trgovini obedovati. Za večerje velja isto. Trgovski pomočnik na deželi dela tedaj 16, oziroma 17 ur na dan. To je gotovo dovelj! Ako se še upošteva, da mora tudi druga dela, dela fakinov odpravljati, ter dela, ki jih izvršujejo po mestih dva ali trije, mora tudi eden opravljati, potem mislim, da je gotovo tudi trgovski nastavljenec na deželi potreben — če ne še bolj nego mestni nastavljenec — nedeljskega počitka. Zadnji čas se nam je vsaj toliko olajšalo, da imamo ob nedeljah od 2. ure popoldne nadalje trgovine zaprte. Na vsak način bi bil prepotreben popoln nedeljski počitek, kakor je razvidno iz navedenih razlogov. Ako pa že tega ni mogoče uvesti, kakor trdijo naši gospodarji, menim, bi bilo umestno, ako bi bile trgovine vsaj popoldne popolnoma zaprte. Na ta način bi nam bilo vsaj omogočeno obiskati svojce, ali pa poiskati na izletu v okolico razvedrilna, kar pa nam sedaj nikakor ni mogoče! Škode gotovo radi tega ne bi imeli nikake gospodje trgovci, ako bi vsi načelo se držali ure, in ljudstvo bi se temu tudi hitro privadilo, kakor se je do sedaj privadilo počitku od 2. ure naprej. Zadnji čas je, da bi se tudi ob delavnikih delavnih čas omejil vsaj na toliko, kolikor zahteva zakon. Menimo, ako bi se zjutraj trgovine odpirale ob

1/2. ali 7. uri, ter zapirale ob 8. ozir.

9. (poleti) zvečer, da bi to popolnoma zadostovalo. Za obed naj bi bilo enouro časa odmerjeno. Ako bi ljudje vedeli, da kedaj se lahko preskrbijo s potrebnim, bi to lahko tudi v tem času storili. Trgovci radi tega ne bi trpeli nikake škode, ako bi vsi ob dolochenih urah odpirali in zapirali trgovine. Izgovori naših šefov v tem oziru, da se to ne da uvesti, so jalovi. Mi poznamo gotovo krajevne razmere in potrebe ljudstva. Ako bi se to uvedlo, bi nam bilo omogočeno, da bi lahko tudi nekoliko skrbeli za svojo izobrazbo, kar pa nam pri sedanjih razmerah ni mogoče. Utrjenemu človeku se gotovo ne bude zljubilo ob 10. uri zvečer še časni brati, ali se za kaj drugega brigati pač pa potrebuje počitka, sicer je nezmožen za prihodnji dan. Zakon menimo, da natančno prepisuje delavnega časa. Zakaj se poklicana oblastva za to ne zmenijo, da se zakon ne krši, za kar bi jim bili jasno, kako hvaležni! Zadnji čas je, da se nam pomore iz dosedajnih neznenih razmer, ker tako ne more dalje iti. Prosimo pomoči! Tovariši, ki se cutite prizadete, vzdramate se!

Trgovski nastavljenec in imenu več prizadetih tovarišev.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 12. novembra.

— „Slovenec“ v poduk in ravnanje. Z ozirom na sprejeto volilno reformo v štajerskem deželnem zboru zatrjuje „Slovenec“, da se „s to premembo znatno razširi volilna pravica, ker nova, splošna kurija dobi 8 mandatov“, naglaša, da enako splošno kurijo zahtevajo tudi katol. narodni poslanci za Kranjsko, in vkljika patetično: „Kar že imata Koroška in Štajerska, ali se naj temu Kranjska odreče, ker „Narod“ tako hoče?“ Da ni „Slovenec“ v nobeni stvari dobro podkovan razen v spretini sofistični in ligurijski moralni, smo že zdavnaj vedeli, a da posveča tudi vprašanje glede volilne reforme, ki je baje kardinalna točka v programu njegove stranke, tako malo pozornosti in zasleduje gibanje po spremembah volilnega reda v sosednih deželah s tako površnosjo, kakor jo je pokazal glede Štajerske v gori navedenih svojih trditvah, pa se le nismo nadejali. Drugo pot, predno boste gospodje okrog „Slovenca“ spet kakšno bleknili, se preje o stvari poučite, da se ne boste tako nesmrtno blamirali, kakor v tem slučaju, in se ne boste sami udarili po zobeh! — Štajerska ima po ustavi 63 dež. poslancev in sicer jih volijo 19 mesta in trgi, 23 kmetske občine, 12 veleposestvo, 6 trgovinske zbornice ostali trije so pa viliči. V državni zbor odpošilja Štajerska 23 poslancev. Ko se je volilna pravica za državni zbor razširila z uvedbo V. kurije, je Štajerska dobila 4 mandate. Po ravnom sprejeti volilni reformi se je določilo za IV. splošno kurijo 8 mandatov, torej natančno 23 poslancev. Da se kmete, poškodovani po ujmahi, in pa o izdatkih za ljubljansko gledališče, takoj brezvestno v svojo znorelo obstrukcijo, takoj brezvestno draži sedaj kmete z ljubljanskim gledališčem. Slovensko gledališče v Ljubljani je pač nekaj tako vzdihenega, nekaj tako kulturno pomembnega za nas, da je pač skrajna podivjanost, spravljati to v blato klerikalnega shoda. Da se klerikalnega kmeta, ki ne ume pomena gledališča, lahko spravi v veliko nevoljo, ako se mu govorí o »teatru«, umejemo, ali da izrablja kdo gledališče v tako grde namene, kakor je storil v nedeljo dr. Šusteršič, to je pa vrhunce nebriznosti za napredke slovenskega naroda, vrhunc profanacije naših najvzvijenjejših stvari. Nobena reč ni več sveta klerikalcem. Dr. Šusteršič je divjal na shodu: Glejte, toliko so dali kmetom, toliko pa za gledališče, dasi si je moral biti svest, da igra pri tem najzalostnejšo vlogo ljudskega hujšaka proti prevažni kulturni potrebi. Tako dela dr. Šusteršič na shodi — »Slovenec pa se v številki za številko zanimal prav živo za slovensko gledališče, in kolikokrat je že povdral veliki pomen istega! Tako dvoumne uloge igrajo klerikalci kaj radi, ker so lažnjivci, brezvestneži in veliki sleparji našega naroda!«

— „Slovenec“ govori! Naš kolega iz Senkalvža je sicer prav gostobeseden in govorči prav rad z občudovanja vredno brbljavostjo o vseh mogočih stvareh, če jih tudi ne razume, toda kadar bi moral dajati odgovor o stvareh, ki ne spadajo v njogovo krošnjo, pa molči. Kakor nem Parkrat smo »Slovenec« že opozorili, da naj nam pojashi, v kakšnem razmerjuje škof Anton Bonaventura s Štajerscem, ne da bi si isti upal črniti besedice v tej zadevi. To je vsekakor čudno in ni dvoma, da imajo gospodje okoli »Slovenca« vzroka dovolj — previdno molčati o tej stvari! Molča pa tudi še o neki drugi zadevi. Mi smo pretekli teden zalučili »Slovenec« v obraz besedi, kakor nem krovnik, da je v poročilu na seji koroškega deželnega zabora, v kateri se je sklenil protest proti rabi slovenskega jezika pri koroških

žino“, kakor zatrjuje „Slovenec“ o tem ne more biti govora! S tem, da je „Slovenec“ zadovoljen z volilno reformo na Štajerskem, je postavil v pravo luč akcijo naših klerikalcev za volilno reformo, nekote je namreč razkril in призна, kako neopravičene in naranost blazne so klerikalne zahteve glede volilne reforme na Kranjskem. Ako „Slovenec“ odobri Štajerski volilni red, po katerem pripada kmetskim občinam samo 23 mandatov, potem pač nima prav nobene pravice, da se prične, da so v Kranjskem deželnem zboru kmetske občine 48 mandatov!

— Resnični glas iz Ijudstva. V odgovor na dopis »Pravi glas iz Ijudstva« v »Slovenecu« dne 7. novembra smo prejeli sledenji dopis: Prava in popolnoma resnična in uradno potrjena peticija občine Žilče nad Cerknico je tista, katero je prinesel »Slovenski Narod« dne 28. oktobra, ker je bila ista sklenjena v javni seji, dne 22. oktobra 1903 v občinski pisarni, ne pa v »liberalni kovačnici«, kar dokazuje občinski pečat in lastnorodni podpisi celega občinskega odbora. Peticija, katero je prinesel »Slovenec« dne 7. novembra 1903 je pa skovana v kakem zakotnem stranišču, podpis za isto je pa posodil pekel in hudič. Tacih in enakih peticij se dobija za en pečen krompir cel koš. To so možje — kaj?

— Dr. Šusteršič in Ijudiansko gledališče. Pod tem naslovom piše »Soča«: »Dr. Šusteršič je imel v nedeljo shod v Cerknici, na katerem je govoril tudi o izdatkih za kmete, poškodovanih po ujmahi, in pa o izdatkih za ljubljansko gledališče. Kakor je spravil vsečiliško vprašanje brezvestno v svojo znorelo obstrukcijo, takoj brezvestno draži sedaj kmete z ljubljanskim gledališčem. Slovensko gledališče v Ljubljani je pač nekaj tako vzdihenega, nekaj tako kulturno pomembnega za nas, da je pač skrajna podivjanost, spravljati to v blato klerikalnega shoda. Da se klerikalnega kmeta, ki ne ume pomena gledališča, lahko spravi v veliko nevoljo, ako se mu govorí o »teatru«, umejemo, ali da izrablja kdo gledališče v tako grde namene, kakor je storil v nedeljo dr. Šusteršič, to je pa vrhunce nebriznosti za napredke slovenskega naroda, vrhunc profanacije naših najvzvijenjejših stvari. Nobena reč ni več sveta klerikalcem. Dr. Šusteršič je divjal na shodu: Glejte, toliko so dali kmetom, toliko pa za gledališče, dasi si je moral biti svest, da igra pri tem najzalostnejšo vlogo ljudskega hujšaka proti prevažni kulturni potrebi. Tako dela dr. Šusteršič na shodi — »Slovenec pa se v številki za številko zanimal prav živo za slovensko gledališče, in kolikokrat je že povdral veliki pomen istega! Tako dvoumne uloge igrajo klerikalci kaj radi, ker so lažnjivci, brezvestneži in veliki sleparji našega naroda!«

— Nemški listi kar nore same jeze, ker je odvetnik dr. Prevc pri sodišču v Brežah na Koroškem vložil slovensko tožbo. Sodije tožbe ni sprejelo, češ, da je ta sodni okraj nemški.

— Ženitbene ponudbe in »Slovenec«. Ni še dolgo tega, kar nas je »Slovenec« hudo napadal, ker je naš list v inseratnem delu proti plačilu včasih imel tiskane tudi ženitne ponudbe. Kar zgražal so je ta poštenjak iz Šenkalvža in hinavsko zavjal oči, češ, taki inserati so vse skozi nemoralni in ker jih na list pričebuje, demoralizuje s tem ljudstvo; predbacival je nam, da po uzoru židovskih listov delamo na stroške morale in dostojnosti kupčijo s temi demoralizirajočimi oglasili. Mi smo že takrat naglašali, da si je »Slovenec« pozno strogega moralista le umetno pričudil, ker, kdor je v moralu sv. Ligurija tak izboren mojster, kakor škof list, ga pač ne more obvladati nobeno pravo pravstveno ogorčenje več. Takisto pa smo tudi vedeli, da je »Slovenec« to moralno ogorčenje narekovala bleda zavist in nevoščljivost, ker ima naš list dovolj plačanih inseratov, katerih pa »Slovenec« — mi nismo krivi, da je tako malo uživan — hudo pogreša. In ker proti drugim inseratom le ni mogel ničesar reči, naperil je svojo filipiko proti nedolžnim ženitvenim oglasom ter indigniran rohnel, da list, ki se je poniral tako daleč, da pričebuje nemoralne ženitbene inserate, sploh ni več vreden imena dostojnega časopisa. Koliko je vredno to »Slovenec« moralno ogorčenje, kaže Že-

ibena ponudba, priobčena ta torek »Slovenec«. O, konsekventen je Slovenec, to stoji!

— **Poročil** se je danes notarji kandidat v Črnomlju gospodjoimir Demšar z gospodično Leopoldino Tratnikovo iz Jubljane. Čestitamo!

— **Koncert, Češkega pevkega kvarteta iz Prage.** Koncert, katerega je priredilo langlega leta meseca maja slavno pevko društvo »Smetana« iz Plzna v Narodnem domu, je zavojlo izmednega užitka, katerega nam je odal, našemu občinstvu gotovo še najboljšem spominu. »Glasbenataica«, katera je prevzela prireditev koncerta slovšega »Češkega pevkega kvarteta iz Prage«, oporja že sedaj naše občinstvo na tak umetniški užitek, katerega jim je nudil ta koncert, ki se bode izpeljali 7. decembra zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma«. Za zdaj si je omenimo, da je ta kvartet el povsod, koder je nastopal, veliko lavo, posebno pa še v Ameriki. Ob teme o tem pa bodoemo spregovorili o svojem času.

— **Poročil** se je danes gosp. osip Prince, uradnik južne železnice z gd. Antonijo Torkarjem v. Petru na Krasu. Čestitamo!

— **Vspored Martinovega** češkega pevkega društva Ljubljana, kateri se vrši v soboto 14. t. m. v društveni dvorani na Turjaškem trgu št. 1, I. nadstropje (Puntigamska pivnica) je sledi:

1. A. Nedved: »Zdravna«, bor s tenor samospevom; 2. J. Jenko: Pogovor z domom, poje mešani oktet; 3. Iv. pl. Zajc: »Dječka jesma«, moški zbor; 4. »Sascice«, bariton samospev, poje g. J. Ština; 5. F. S. Vilhar: »Lunicas«, mešani oktet; 6. A. Hajdrih: Petelinčkova ženitev, bor z dvospevom; 7. A. Nedved: Nazaj v planinski raje, član oktet; 8. »Solo«, pripravljeno z umetnikovega življjenja, gosp. uksek; 9. »Dobro došlik«, selenogra v enem dejanju; 10. »Rožica«, dvospev, gg. Fr. Golešnik in Sl. Pavšek; 11. S. regořič: »Jestjejava prisega«, sklamira g. Bukšek; 12. dr. B.avec: »Bodi zdrava domoina«, zbor s tenor in bariton-samospevom. 13. Šaljiva pošta; 14. Martinova gos in druge zave; 15. »Ples«. Godba c. in kr. Špolka št. 27. Vstopnina 30 novč. osebo. Začetek ob 8 uri zvečer.

Spored je zelo zanimiv, pele se o skladbe skoro vseh naših najboljših glasbenikov, drugih zabavnih tek ne bode manjkalo in nazadnje bode plesažljivo občinstvo udaljeno vabljivostim prijetne Terpsijske, tako da bode zamogeli dobiti razvajanjem sebi primočno zabavo razvedrilo. Upajmo toraj, da bo avno občinstvo tudi v soboto na običajno društveno veselico z vjem pohitele in da bo vsak isto pustil zadovoljen in s sklepom, bo prihodno enako zabavo zopet ustvari!

— **Vspored Martinovega** češkega, priredi pevsko društvo »Slavec«, v nedeljo, 15. novembra v dvorani Puntigamske pivnice (Turjaški trg 1, gostilna Vospernig). 1. Petje: A. Föster, »Povejte v plaine« zbor; 2. J. Kocijančič, »Vec narodnih pesmi«, zbor. Komični prizori: 1. Cmokavarija na potovanju, komičen terospesv. 2. »Rekrut Trčen«, smičen duet s petjem v enem dejanju. Osebe: Godrjač, stražmojster Debevec, Trčen, rekrut gosp. Čeban. 3. Nastop »Martinovega«. III. Godba, svira dela skladateljev: Parma, pl. Zajc, Ipavec, metana itd. Po končanem sporedu »Ples«. Začetek ob 1/2. uri zvečer. Vstopnina 30 novč. za osebo, čestiti naštevnik prosti. Sodeluje druga godba. Posebna vabilna se niso zposlala.

— **Dvorni založnik** vojvode Miroslava Mecklenburškega je stal bivši restavtrator na južnem dvoru v Ljubljani, Jak. Hafner.

— **Iz Šiske.** Martinov večer pred Šišensko čitalnicu v nedeljo 15. novembra v gostilni pri stru (Ančenku).

— **Podružnica državnega** pušta za v ces. kr. državni užbi se nahajoče pisarniške pomočnike na Dunaju, za ranjsko v Ljubljani, je na podu v nedeljo, dne 8. t. m. sklenila poslati na veliki shod delegatov teh avstrijskih pisarniških pomočnikov na Dunaju tri odposlane, in ter v osebi gg. F. Negevetsiča A. Breškvarja iz Ljubljane in Staravasnika iz Litije. Ta od se vrši ob prilikli otvoritve državnega zabora ter bode skušali priboriti temeljito prenaredbo lanskog leta 1900 pomanjkljive naredbe o regula-

siji pomočnouradniškega stanu. Nadalje sklice ljubljanska podružnica začetkom prihodnjega meseca svoj običajni letni občni zbor, na katerem bodo delegati pomočnikov o uspehu dunajskega shoda, na kar se posebno opozarja člane podružnice.

— **Za javni vinski semenj,** ki bo, kakor smo že poročali, prihodnjo soboto in nedeljo, dne 14 in 15. t. m. v Krškem na vrto g. Gregorič ter v nedeljo, dne 22. t. m. v Metliki, je mnogo zanimanja, vendar česar je pridakovati obile udeležbe, kajti pri tej priliki bo lahko vsak neženiran ter brez stroškov pojavljeno kupčijo sklenil. Vsaki udeležencu dobi kaj pri uhodu čedno kupec, kajti smo rabiti do odhoda. Teh semenjev se smejo udeležiti tudi štajerski, odnosno hrvaški vinogradniki.

— **Radeški diletanje** prerede na »Martinovo nedeljo« dne 15. t. m. v dvorani »Narodnega doma« v Radečah ob pol 8 uri zvečer veselico z dramatično predstavo. Velečelano občinstvo se vladljuno vabi, da se v obilnem številu odzove vabilu.

— **Tvrdke,** ki se zanimajo za dobave že obstoječim program c. kr. državnih železnic, kakor tudi onim, ki se še grade, naj v lastnem interesu pismeno ali ustmeno nazznamejo svoj naslov pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— **Izvenakademična podružnica sv. Cirila in Metoda v Gradcu** priredi s prijaznim so delovanjem tamburškega in pevskega zabora društva »Naprej« v sredo dne 18. novembra 1903 zavrnvi večer s koncertom in plesom. Začetek ob 8 uri zvečer. Lokal: Steinfelder Bierhalle. Vstopnina za osebo 1 K, za obitelj (3 osebe) 2 K, za dijake 60 h. Z ozirom na dobredelni namen se preplačila hvaležno sprejemajo.

— **Prste odrezala** je cirkularica pila (žaga) v Gorjancih 6. t. m. 18letnemu Matiju Avsecu iz Dolž.

— **Ubegla kobilka.** Posestnik Antonu Potocniku v Spodnji Luži pri Selcah je 9. t. m. ušla kobilka, katero je istega dne kupil na sejmu v Ljubljani, ne da bi se do danes našla.

— **Izpred sodišča.** Kazenske razprave pri tukajšnjem dež. sodišču. 1. Jaka Šimene, kajžarja sin v Rodici, je ponoči na 31. vel. travna napadel v zvoniku podružnice v Grobljih Miho Svetlin, ko se je hotel fantom iz Jarš v zvoniku pridružiti, da bi jim pomagal pri zvonjenju. Svetlin je zadolbil devet ran ob kajžih sta bile dve sami ob sebi težki. Šimenc je bil obsojen na 13. mesecev težke ječe. 2. Katarina Čukovič, gostija iz Karlovca na Hrvaskem domu, je bila priležnica pobeglega Tomaža Fumiča v Hrušici; pod prevezo, da je ž njim poročena in da mož dela pri predoru sta izvabila trgovcu Marku Miheliču raznega blaga v vrednosti 69 K 76 v. Sodišče je Čukovič Katarino zaradi hudo delstva goljutje na 2 mesece ječe obsojilo. 3. Čevljar Stefan Trojar na Jesenicah je pristopil lausko letu h protestantizmu. Mesece vel. srpanja t. l. umrla mu je hčerkica Justina, katero je prišel pastor pokopav. Pri pogrebu sta se Frančiška Ceglar, delavca žena in Frančiška Hafner, zelo nedostojno vedli; prva je rekla: »fej, te je grdo« in pri teh besedah pljunila, druga se je pa izustila: »to je tista lutriš banda.« Sodišče je obe pogreske razjaljenja zakonito priznane verske družbe spoznalo krivim in obsojilo: Frančiško Ceglar na 7, Frančiško Hafner na 5 dni strogega zapora. 4. Janez Bašelj, delavec iz Nove Oselice, je dne 18. vinotoka v Novi Oselici krčnarja Jakoba Pagana in tega sorodnika, Frančiška Pagana v prepriču s posodo za žvepljenke po glavi udaril in ob nevarno poškodoval, kar obdolženec sam priznava; obsojen je bil na 4 mesece ječe.

— **Zaprli** so včeraj delavca Fr. Potočnika iz Šiške, ker je svojo ženo v prepriču teško poškodoval.

— **Tat Csosz,** ki je nedavno okradel na Reki nadvojvodo Viktorja, je ukral tudi neki Polaczek med vožnjo mnogo zlatnine.

— **Važna iznajdba za zvezdoslovje.** V Mesini je iznajel 22letni Tomaso Landi neko pripravo, ki poveča teleskop 50.000 krat. O svoji iznajdbi je poročal astronomiški družbi v Pariz. Ako je iznajdba res taka, bi pomenila praveči prevrat v zvezdoslovju.

— **Maščevanje Crnogorke.** V neki gostilni v Spletu je služila za deklo Crnogorča Gospa Nikolić. Neki uslužbenec iste gostilne se je proti prijateljem hvalil, da je imel Crnogorko za ljubico. Ko je Crnogorko to obrekovanje zvedela, je bila tri dni žalostna in zamišljena, četrti dan pa je zavrela vode ter vsula v njo lug, in ko je prišel obrekovalec v kuhinjo, vrgla mu je lonec na glavo. Potem se je šla sama ovadit sodišču, kako da je oprala grdo obrekovanje.

— **Telefon pod zemljo.** V Celju poslajo včeraj zvečer in danes zjutraj 238 delavcev. Prišli so domov, ker v Nemčiji niso dobili dela.

— **V Ameriko** so se odpeljala danes ponoči z južnega kolodvora 4 osebe.

— **Nadučiteljske službe** so razpisane do 5. decembra v Radečah, v Čatežu in v Šmarjeti v krškem okraju.

— **Najdena** je bila danes zjutraj črna ženska ura na Vodnikovem trgu; dobi se pri g. Jos. Dacarju v tvrdki J. C. Mayer.

— **Izgubljeno.** Danes zjutraj je izgubil neki častniški sluga na

potu od Vodnikovega trga za stolno cerkvijo do frančiškanskega mostu novo nikelnasto uro z nikelnasto časniško verižico. Odda naj se v našem ureduštvu.

— **Tedenški izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske** od 1. do 7. novembra 1903. Stevilo novorojenčev 20, umrlih 17, mej njimi jih je umrlo za jetiko 6, za vnetjem sopilnih organov 1, vsled mravnega 1, za različnimi bolezni 9. Med njimi so bili tuji 4, iz za vodov 8. Za infekcijsimi bolezni 6, oboleli, in sicer za škarlatiko iz tujih občin v bolnico prineseni 4, za tifuzom 1, za ušenom 1 oseba.

— **Hrvatske vesti.** Hrvatski vsečiliščni člani na Dunaju so poslali članom hrvatskih deželnozborskih klubov v Zadru svoje zaključke tičajoče se jezikovne osnove.

V teh zaključkih zahtevajo, naj bi se v osnovi upošteval izključno hrvatski jezik, naj bi se dalo duška egorčenju celega naroda, ker niso bili hrvatski poslanci pripuščeni v avdijenco k cesarju in naj bi se zahtevalo zedinjenje Dalmacije s Hrvatsko. — Ustrelil se je v ponedeljek načelnik postaje v Brodu. Pokojnik ostavlja soprogoo z otroci. — Strajk zidarjev v Oseku je končan. — Izseljevanje. K ponedeljek se je odpeljalo z Reke 71 oseb v Ameriko. — Profesor dr. Ernesta Jendrasika so brzojavno poklicali iz Budimpešte v bolnemu banu. V ponedeljek se je posvetoval z dr. Rakovcem in dr. Wickerhauserjem. Stanje bana Pejacsevicha še vedno ni zadovoljivo. — Nesreča na morju. Predvčerajšnji zvečer sta trčila parobrod »Nejha«, ki je plul iz Senja in Jadrenica. »Usmena« iz Vrbnika. Jadrenica se je potopila, dočim so mornarje rešili. — Radi razširjanja baje v Ljubljani tiskarskih brošur na hrvatski narod prigodom zadnjega hrvatskega pokreta so bili v torek v Zagrebu obsojeni: Nikola Bratura na 3 mesecev, Josip Vuglar na 6 mesecev, Stjepan Belec na 1 mesec in Val. Suša na 14 dni strogega zapora. Sodišče je smatralo za obtoževalno zlasti to, da so obtoženci tudi strigli sliko grofa Khuena.

— **Najnovejše novice.** Zapuščina Hugo Wolfa se je prodala za 200.000 mark, ki se razdele petim njegovim sorodnikom na Štajerskem. — 3000 K je poneveril neki dunajski tvrdki agent Leopold Lust iz Ormoža ter so ga zaprli. — Obsojeni poročnik — romanopisec. Vojno sodišče v Metzu je obsojilo poročnika Bilseta v 6 mesečno ječo ter na izgubo šarže, ker je v romanu »Iz male garnizije« izdal neke vojne tajnosti. — 100.000 rnskih židov je ponudilo za runderje v Južni Afriki. — Tri sinove je obesila v Berolini žena črkostave Wintersteina, ker leži mož za jetiko bolan v bolnišnici. Sinovi so bili starci, 6, 6 in 4 leta. Grozna mati se je nato sama javila policiji. — Za zavarovanje srbskega kralja Petra je došlo 12 ponudnih avstrijskih in nemških zavarovalnic. Za zavarovanje življienia na 1 milijon frankov zahtevalo družbo po 100.000 frankov. — 80.000 K dolga je na pravilu dunajski usnjars Jakob Goldner in zbežal v Ameriko. — Ustrelil se je ugledni požunski odvetnik dr. Benkó v gorah.

— **Tat Csosz,** ki je nedavno okradel na Reki nadvojvodo Viktorja, je ukral tudi neki Polaczek med vožnjo mnogo zlatnine.

— **Važna iznajdba za zvezdoslovje.** V Mesini je iznajel 22letni Tomaso Landi neko pripravo, ki poveča teleskop 50.000 krat. O svoji iznajdbi je poročal astronomiški družbi v Pariz. Ako je iznajdba res taka, bi pomenila praveči prevrat v zvezdoslovju.

— **Maščevanje Crnogorke.** V neki gostilni v Spletu je služila za deklo Crnogorča Gospa Nikolić. Neki uslužbenec iste gostilne se je proti prijateljem hvalil, da je imel Crnogorko za ljubico. Ko je Crnogorko to obrekovanje zvedela, je bila tri dni žalostna in zamišljena, četrti dan pa je zavrela vode ter vsula v njo lug, in ko je prišel obrekovalec v kuhinjo, vrgla mu je lonec na glavo. Potem se je šla sama ovadit sodišču, kako da je oprala grdo obrekovanje.

— **Telefon pod zemljo.** V Celju poslajo včeraj zvečer in danes zjutraj 238 delavcev. Prišli so domov, ker v Nemčiji niso dobili dela.

— **Brutalen bolniški paznik.** V Veliki Kikindi se je pripril te dni slučaj, ki je po pravici združil največje ogroženje pri občinstvu. Hčerke neke ugledne obitelji prije je na ulici krč v srcu, tako da je nesrečica pala takoj nezavestna na tla. Primarni zdravnik tamoznje bolnice, ki je ravno prišel mimo, je ukazal dvema redarjem, naj dekllice

preneseta v bolnico. V bolniški pisanri pa je stopil pred redarja nadpaznik in ni hotel sprejeti deklice v bolnico. Ko sta pa redarja omenila, da jima je to zdravnik zaukaš, razjari se je nadpaznik, iztrgal deklico redarjem iz rok in jo v vse silo vrgel na tla. Zverinski človek jo je potem začel biti s pestjo in nogami po glavi tako, da je nesrečno obilila: Redarji so zverino v slovenski podobi zaprli, deklico pa leži sedaj v bolnici in težko da bi okrevala.

— **Boginja pameti.** Svobodomiselnih Parizanov so obhajali v nedeljo jubilej posebne vrste. Slavili so obletnico proglašenja boginje pameti. Dne 10. listopada 1793. leta so se vršile prvič ceremonije na čast te boginje v cerkvi Notre Dame. Svečanost je imela boj filozofičen značaj in učenjak Berthelot, ki je svedenost vodil, je porabil to slavost za nekako izjavo prostomiselnosti. Namens teh republikanskih in humanitarnih svečanosti je po mnenju Berthelotovem zdržljiv vseh duševnih moči v svetu ustanovitve »vere prihodnosti«. Seveda ne misli sedaj ravno na »boginjo pameti« in na kak viden simbol, kakor l. 1793; a v sedanjem boju proti klerikalizmu morajo porabiti vsako priliko, da svoje moči zberejo in pomnože. Ta namen je imela tudi omenjena slavnost. Pri zborovanju je vladala velika navdušenost in sivočasni Berthelotu so prijevali burne ovacije.

— **Kaj je slab zrak?** V splošnem se smatra oglenčena kislina, torej plin, stvorjen vsled človeškega dihanja, kot splošni pokvarjalec zraka. Dognano pa je, da ima oglenčeva kislina na sebi malo upiva na zdravje. Človek zamore tri in več ur dihati v zraku, kateri ima poleg polne vsebine kisika, še 20 odstotkov oglenčeve kisline, in v navadnem zraku je navzočnost enega odstotka oglenčeve kisline brez škodljivega upiva. Ako se pa vsled človeškega dihanja oglenčeva kislina v zraku pomnoži le za $\frac{1}{10}$ od stotkov, tedaj postane zrak škodljiv. Med oglenčevim kislino, katera se da dobitti n. pr. iz oglenčevim kislino, katera se da dobitti n. pr. iz oglenčevim kislino, katera se da dobitti n. pr. iz oglenčevim kislino, katera se da dobitti n. pr. iz

Proti kataru se uporablja najnovejši eter "Forman", ki so ga že pogosto zdravniški spoznali s idealno delajočim zdravilom proti nahodu. "Forman" je z mentolom klorovani eter men-thylia. Za nahod naj se uporablja "Formanova bata" (pušica 40 vin.), za hujši nahod pa "Formanove pastile" (75 vin.) za vdihavanje s pomoljedihvalne steklenice. Učinek je frapantan, čudovit in zlasti v početku nahoda presestljiv. "Forman" se dobiva v vsaki lekarini. (2955-2)

Klobuki za dame.

Svoj novi ilustrovani cenik klobukov za dame

pošljem brezplačno vsakomur, kdor ga zahteva. — Popravljanja izvršujem točno in po ceni.

Henrik Kenda

v Ljubljani, Mestni trg štev. 17. (2909-3)

Meteorologično poročilo.

Vrhina nad morjem 306-2. Srednji vrstni tlak 786-0 mm.

Nov.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
11.	9. zv.	789 4	22	sl. svzvod	jasno
12.	7. ej.	741 3	-14	sl. jzahod	migla
.	2. pop.	740 4	40	brezvetr.	jasno

Srednja včerajšnja temperatura: -19°, vremenske: 46%. Motorna v 24 urah: 0.6 mm.

Zahvala.

Za blago sočutje, odkritosrčno izraženo sožalje ob bolezni in bridi smrti našega predobrega soprog, oziroma očeta, gospoda

Valentina Jarca

nadučitelja v Braslovčah

izrekamo srčno zahvalo preč. duhovščini, posebno za blagodejno tolažbo v njega zadnjih urah v velikem številu zbranemu nčiteljstvu, prijateljem in znancem, darovatevjem vencem, sl. pevskemu društvu, šolski mladini tukajšnje letuške in orlevaške šole in vsem drugim, ki so preblagtega rajnega v tako slovenskem sprevidu spremili do hladne gomile, kakor tudi za udeležbo pri maši zadušnici.

Predragtega rajnega priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

Braslovče, 10. novembra 1903.

Rodbina Jarc.

Kontorističinja

večna knjigovodstva ter nemške stenografske, z lepo pisavo, želi menjati službo. Pripravlja se tudi gg. odvetnikom. — Blagovljene ponudbe pod "Značaj", Ljubljana, poste restante.

Izurjeni

mizarski pomočniki

(za pohištvo) se takoj sprejmejo. Dunaj, tovarna za pohištvo, VII. Mariahilferstrasse 36. (2938-2)

Hôtel

v Narodnem domu v Radečah

se vsled preselitve gostilničarja v Ljubljano odda pod jako ugodnimi pogoji na račun ali v najem s 15. decembrom 1903.

Ved se izve pri Okrajni posojilnici v Radečah. (2950-1)

Jutri, v petek, zvečer
v restavraciji
na južnem kolodvoru

Sveži

ribji proteto.

Za cenjeni obisk se priporoča s spoštovanjem

Josip Schrey, restavrat.

Mlad trgovski pomočnik

več v mešani stroki, želi svojo sedanje službu premeniti; tudi želi vstopiti v kako filialko.

Ponudbe pod šifro "Pridnost 100" na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Jabolka

prav lepa, odbrana od 50 klg. naprej razprodaja

Ivan Simončič
vrtnar v Litiji. (2926-2)

Prostovoljna razprodaja.

Mestni magistrat ljubljanski bode v soboto, dne 14. novembra t. I., razprodaja

partijo premičnin, zlasti ženskih oblačil in perila.

Dražba se bode vrnila v skladnišču špediterja g. Ranzingerja na Dunajski cesti. (2952-1)

Vinski semenj v Metliki

ki je bil v »Kmetovalcu« naznanjen za dan 15. novembra se preloži na dan 22. novembra.

Kmetijska podružnica v Metliki

dne 11. novembra 1903.

Da se po trudu sladko odpočijem,
vsak večer Cvekov brinovc pijem.

Gössova pivovarna, delniška družba

prej Maks Kober

v Gössu pri Ljubnu

si usoja gospodom restavraterjem, gostilničarjem in p. n. občinstvu uljudno naznati, da je ustanovila

zalogo pive za celo Kranjsko v Ljubljani

kjer se bo vedno dobivalo dobro vležano, najbolj znano in priljubljeno

Gössovo marčno pivo v sodčkah in steklenicah.

Blagohotna naročila sprejema

Zaloga Gössovega pive (Leop. Tomažič) za zdaj Cerkvene ulice št. 19.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“

Akcijski kapital K 1,000,000.—

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese Izdaja k vsakemu žrebanju.

Za fini hišo (za zunaj) se hčče učiteljica

(če mogoče izprašana).

Ponudbe upravištu »Slov. Naroda« pod „J. G. F.“ (2925-2)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-1)

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi istopom trgovskega pomočnika in učenca.

Naslov pove iz prijaznosti upravnosti »Sl. Naroda«. (2959-1)

Ponudbe pod šifro „Pridnost 100“ na upravnosti »Sl. Naroda«. (2953-